

Felaktiga utbetalningar av bostadsbidrag

Diarienummer: FK 2022/005858
Ansvarig chef: Rosa Fiorito
Analysavdelningen
Upplysningar: Analytiker Håkan Andersson
010-111 40 98
hakan.andersson@forsakringskassan.se

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Uppdraget från regeringen	4
Metod för att identifiera risker	4
Metoder för att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar	5
Definition av felaktiga utbetalningar	5
Osäkerhetsintervall och konfidensintervall	6
Kortfattad beskrivning av ersättningssystemet inom bostadsbidrag	7
Bostaden, hushållet och inkomsten påverkar bidragets storlek	7
Bostadsbidraget stäms av mot taxerad inkomst i efterhand	8
Manuell handläggning, men även maskinell avstämning	8
Summering av skattningarna	9
Försäkringskassans skattning i relation till KUT-delegationens skattning	9
Kvalitetsdeklaration	9
Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan	11
Metod	11
Resultat	14
Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av enskild	15
Sammanställning av samtliga risker samt totalskattning.....	15
Felaktiga inkomstsuppgifter	15
Barnfamiljer som flyttar utomlands utan att meddela Försäkringskassan.....	17
Felaktiga folkbokföringsuppgifter inom Sverige	19
Barn har inte rätt till ersättning från CSN	22
Övriga risker	23

Sammanfattning

I denna studie har omfattningen av felaktiga utbetalningar inom bostadsbidrag under 2021 skattats.

- Totalskattningen inom bostadsbidrag är att 748 miljoner kronor har betalats ut felaktigt, vilket motsvarar 17,7 procent av försäkringsutgifterna för förmånen.
- Fel orsakade av Försäkringskassan beräknas utgöra 0,17 procent av försäkringsutgifterna för bostadsbidrag.
- Fel orsakade av enskild beräknas utgöra 17,5 procent av försäkringsutgifterna för bostadsbidrag.
- De avsiktliga felen av enskild beräknas uppgå till 31 procent av beloppet för felaktiga utbetalningar orsakade av enskild.
- De empiriska metoder som har använts inom denna studie är en totalkontroll, beräkning baserad på allmänhetens detektionsgrad samt uppräkningsmetod baserad på ankarrisk.
- Skattningarna som tidigare gjordes av delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (KUT-delegationen) baserades på en schablonuppräkningsmetod.
- KUT-delegationen skattade att 160 miljoner kronor hade betalats ut felaktigt inom bostadsbidrag, vilket utgjorde 3,5 procent av försäkringsutgifterna för förmånen 2018.

Inledning

Uppdraget från regeringen

Regeringen har gett Försäkringskassan i uppdrag att studera omfattningen av felaktiga utbetalningar inom ett antal förmåner.¹ För vissa av förmånerna ska omfattningen studeras empiriskt. Empiriska studier avser studier som baseras på datainsamling, exempelvis genom datamatchning eller kontroll av ett slumpmässigt urval av ärenden. För övriga ersättningar har myndigheten kunnat välja om omfattningen av felaktiga utbetalningar ska studeras empiriskt eller uppskattas på något annat sätt.

Enligt uppdraget ska bostadsbidrag studeras empiriskt, med lämpliga kvantitativa metoder som är väl anpassade till bland annat ersättnings utformning.

I uppdraget ingår att uppskatta såväl de fel som kan studeras empiriskt som de fel där detta inte låter sig göras. För de fel som inte låter sig studeras empiriskt ska Försäkringskassan redovisa de antaganden och fakta som ligger till grund för kvantifieringen, samt de osäkerheter som finns.

Studierna ska enligt uppdraget genomföras på ett sådant sätt att resultaten går att jämföra mellan ersättningar och över tid. Vidare ska de redovisas med åtminstone samma detaljeringsgrad, i fråga om indelning av orsaker till felen, som användes i omfattningsstudierna² inom ramen för Delegationen för korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (KUT-delegationen). Det betyder att Försäkringskassan ska redovisa om felet uppstått vid ansökan eller under tiden med ersättning, vem som orsakat den felaktiga utbetalningen (Försäkringskassan, den enskilde eller annan aktör) och om felet varit avsiktligt eller oavsiktligt.

Metod för att identifiera risker

För att empiriskt studera omfattningen av felaktiga utbetalningar måste först de fel som orsakar felaktiga utbetalningar identifieras. Detta är inte samma sak som att inventera samtliga risker som potentiellt skulle kunna leda till en felaktig utbetalning.

För att identifiera dessa fel har Försäkringskassan utgått från upptäckta felaktiga utbetalningar. Utgångspunkten är därmed de risker som har realiserats och orsakat felaktiga utbetalningar under en definierad period (till

---

¹ Uppdrag att studera felaktiga utbetalningar av vissa ersättningar. Fi2021/03247, Fi2022/00107. Finansdepartementet 2022-01-13

² Rapport 4, Läckaget i välfärdssystemen, del 1, avsnitt 4.4.

exempel år 2021).³ Även om metoden inte är heltäckande – en risk kan ha orsakat en felaktig utbetalning utan att ha upptäckts – bedömer Försäkringskassan att de flesta risker fångas. Samtidigt är det viktigt att lyfta att det finns systemöverskridande risker som uppstår utanför Försäkringskassan som är mycket svåra att upptäcka. Exempel på systemöverskridande risker är att arbetstillstånd beviljas på felaktig grund (skenanställning), vilket även kan leda till att familjemedlemmar beviljas uppehållstillstånd på felaktiga grunder. Dessa personer kan därefter ansöka om och beviljas ersättning från Försäkringskassan. Ett annat exempel är falska identiteter som används för att erhålla ersättning på felaktiga grunder.

Metoder för att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar

Inom bostadsbidrag är skattningarna av felaktiga utbetalningar baserade på empiriska metoder. Det innebär att skattningarna utgår från och direkt bygger på data och empiri där alla antaganden och beräkningar är tydligt definierade, spårbara och replikerbara. Det innebär emellertid inte att alla skattningar är lika säkra. Inom bostadsbidrag används skattningar som bygger på direkta kontroller och modellbaserade skattningar (beräkning baserad på allmänhetens detektionsgrad samt uppräknings baserad på ankarrisk).

Definition av felaktiga utbetalningar

Inom ramen för arbetet med omfattningsstudier definierar Försäkringskassan en utbetalning som felaktig om det slutliga beloppet blir för högt, eller om utbetalningen i sin helhet är fel i förhållande till regelverket. Definitionen överensstämmer med formuleringen i 2 § förordningen (2021:663) om arbetet med att säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen (förordningen om korrekta utbetalningar): *I denna förordning avses med felaktiga utbetalningar sådana utbetalningar från välfärdssystemen som sker trots att villkoren för att ta del av ersättningen inte är uppfyllda.*

Felaktiga utbetalningar kan orsakas av såväl avsiktliga som oavsiktliga fel och bero på den enskilde, en annan aktör⁴ eller Försäkringskassan⁵. Fel orsakade av den enskilde eller annan aktör uppstår vid ansökan genom att oriktiga uppgifter lämnas eller under tid med ersättning genom att ändrade förhållanden inte anmäls. Fel orsakade av Försäkringskassan uppstår under hela handläggningsprocessen (se kapitlet *Skattningar av felaktiga*

---

³ I rapporten används begreppen risk och fel synonymt, utifrån betydelsen att de risker som redovisas har realiserats.

⁴ Annan aktör är till exempel företag, assistansanordnare och andra myndigheter. Omfattningen av fel orsakade av annan aktör har skattats inom de förmåner där dessa fel har bedömts vara relevanta.

⁵ Avsiktliga fel orsakade av anställda på Försäkringskassan i syfte att tillskansa sig själv eller någon annan ersättning felaktigt inkluderas inte i skattningarna.

utbetalningar orsakade av Försäkringskassan för en mer detaljerad beskrivning).

Vissa förmåner har villkor som inte är entydiga, och som därför ger ett större bedömningsutrymme. I dessa fall är det svårare att avgöra i efterhand om beslutet om utbetalning är rätt eller fel. Därför skattar Försäkringskassan enbart de utbetalningar som grundar sig på beslut som har fattats på uppenbart felaktigt eller ofullständigt underlag. När det gäller fel orsakade av Försäkringskassan skattas också utbetalningar som grundar sig på beslut som har blivit oriktiga på grund av uppenbart felaktig rättstillämpning.

Osäkerhetsintervall och konfidensintervall

Konfidensintervall används för att, med en viss och på förhand specificerad säkerhet, innesluta parametrar (eller andra estimander). Tanken med ett 95-procentigt intervall snarare än ett 100-procentigt intervall är ge god täckning vid upprepade stickprov, samtidigt som intervallet hålls rimligt kort. Vid upprepade stickprov lyckas ett 95-procentigt intervall idealt innesluta den sanna estimanden vid 95 procent av stickproven. För ett antal estimander som studerats i omfattningsstudierna lämpar sig regelrätta konfidensintervall dåligt. Vid sådana fall används andra metoder, vilka inte nödvändigtvis grundar sig i statistisk teori. Inom omfattningsstudierna används termen ”Osäkerhetsintervall” för att referera till den samling av statistiskt eller kvalitativt grundade intervall som presenteras.

Kortfattad beskrivning av ersättningssystemet inom bostadsbidrag

Bostadsbidrag kan betalas ut till unga (upp till 29 år) utan barn och till barnfamiljer. Bostadsbidraget är skattefritt och kan lämnas i form av:

- bidrag till kostnader för bostaden
- särskilt bidrag för hemmavarande barn
- särskilt bidrag för barn som bor växelvis
- umgängesbidrag för barn som bor tidvis i hushållet
- tilläggsbidrag till barnfamiljer

Personer utan barn som har fyllt 18 men inte 29 år kan få bidrag till kostnader för bostaden. Barnfamiljer kan få bidrag till bostadskostnader och en eller flera av bidragsdelarna för barn. Storleken på bostadsbidragets olika delar varierar med antalet barn i familjen. När barnen i en familj fyller 18 år får de bara fortsätta räknas som barn om de får studiehjälp enligt studiestödslagen eller får förlängt barnbidrag.

Bostaden, hushållet och inkomsten påverkar bidragets storlek

Hur stort bostadsbidraget är beror på bostadens storlek, bostadens kostnader och hushållets sammansättning. Bostadens kostnader är till exempel hyra för hyresrätter, eller månadsavgift och lånekostnader för bostadsrätter. Hushållets sammansättning är omständigheter som antal barn, om den sökande är ensamstående eller sammanboende och om det finns inneboende i bostaden.

Den försäkrades inkomst påverkar också hur stort bidraget blir. Försäkringskassan beräknar den bidragsgrundande inkomsten till stor del enligt skatterättsliga regler. För bostadsbidrag består den bidragsgrundande inkomsten av inkomst av tjänst, inkomst av näringsverksamhet, inkomst av kapital och vissa skattefria inkomster eller inkomster som skatteberäknas på särskilt sätt. Dessutom ingår 15 procent av hushållets förmögenhet över 100 000 kronor.

Inkomsten anses vara lika fördelad på varje månad under kalenderåret. Det betyder att bidraget för en viss månad beräknas utifrån en tolfedel av den sammanlagda inkomsten under året, i stället för utifrån den faktiska inkomsten under den månaden.

Bostadsbidraget stäms av mot taxerad inkomst i efterhand

Bostadsbidrag beviljas som ett preliminärt bidrag. Det slutliga bostadsbidraget fastställs i efterhand, när Skatteverket har beslutat om förvärvsinkomsten för kalenderåret. Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger ett visst belopp minskas bidraget.

Den som får eller har fått bostadsbidrag kan bli återbetalningsskyldig i två situationer:

- när bidraget av någon anledning har betalats ut felaktigt eller med ett för högt belopp
- när det visar sig i samband med beslut om slutligt bostadsbidrag att det preliminära bidraget har varit högre än vad det slutliga bidraget är fastställt till.

Om det slutliga bostadsbidraget blir högre än vad den försäkrade har fått utbetalt i preliminärt bidrag så får den försäkrade en utbetalning med mellanskillnaden. Det gäller om beloppet är 1 200 kronor eller mer. Om beloppet är mindre än 1 200 kronor betalas det inte ut.

Manuell handläggning, men även maskinell avstämning

Handläggningen av preliminärt bostadsbidrag är i hög grad manuell, men utveckling pågår för att på sikt automatisera delar av handläggningen. Handläggningen av slutligt bostadsbidrag, det vill säga avstämningen mot taxerad inkomst, är dock i hög grad maskinell.

År 2021 fattade Försäkringskassan drygt 400 000 beslut om bostadsbidrag och betalade ut 4,8 miljarder kronor ut till 260 000 personer.

Summering av skattningarna

Nedan presenteras en övergripande sammanställning av skattningarna av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan och enskild samt för det totala felaktigt utbetalda beloppet. Skattningarna sätts i relation till de totala försäkringsutgifterna. Tidsperioden som skattningarna avser är 2021.

Tabell 1 Uppskattade felaktiga utbetalningar fördelat på vem som orsakat den felaktiga utbetalningen, miljoner kronor, samt andel avsiktliga fel

Vem som orsakat FUT (Miljoner kronor)	Utgifter (2021)	Punkt-skattning (andel av utgifter, %)	Nedre intervall (andel av utgifter, %)	Övre intervall (andel av utgifter, %)	Andel avsiktliga fel (%)
Försäkringskassan		7,3 (0,17)	6,8 (0,16)	7,8 (0,18)	-
Enskild		741 (17,5)	665 (15,7)	819 (19,3)	31
Totalt	4 233	748 (17,7)	672 (15,9)	826 (19,5)	-

Försäkringskassans skattning i relation till KUT-delegationens skattning

KUT-delegationen utgick från ett schablonantagande om att 3,5 procent av försäkringsutgifterna inom förmånen var felaktigt utbetalt.

Försäkringsutgifter inom bostadsbidrag under 2018 uppgick till 4 574 miljoner kronor, vilket resulterade i en punktskattning på 160 miljoner kr i felaktiga utbetalningar⁶. Dessutom gjordes en skattning av de felaktiga utbetalningarna beroende på att förmånstagaren inte längre bor kvar i Sverige. Detta skattades till 31 miljoner kronor 2016 (0,6 procent av försäkringsutgifterna motsvarande år).

Punktskattningen baserad på resultaten från denna studie är 748 miljoner kronor, vilket motsvarar 17,7 procent av försäkringsutgifterna. Skillnaderna mellan skattningarna beror på att den tidigare studien använde en övergripande schablonuppräkningsmetod för hela förmånen, medan denna studie har studerat enskilda risker och använt empiriska metoder. Denna studie kan därmed även särredovisa vem som har orsakat felet samt avsiktligheten, vilket inte gjordes i studien från KUT-delegationen.

Kvalitetsdeklaration

Samtliga skattningar baseras på empirisk metod, vilket är en styrka. Emellertid finns en stor variation i skattningarnas säkerhet mellan de olika

⁶ Läckaget i välfärdssystemen, del 2 Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, sid. 52–54.

metoder som har använts. Vissa risker har skattats direkt genom direkta kontroll av hela populationen, medan andra risker har räknats upp med hjälp av dessa direkta skattningar. Det medför en dubbel osäkerhet för de risker som räknas upp med hjälp av andra skattningar.

Polisanmälningar ligger till grund för samtliga skattningar av omfattningen av avsiktliga fel orsakade av enskild. Detta leder troligen till en underskattning av omfattningen.

Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan

Metod

Vi utgick från två huvudsakliga datakällor för att skatta omfattningen av fel orsakade av Försäkringskassan: upptäckta felaktiga utbetalningar (beslutade återkrav⁷ under 2021) och skattningar baserade på slumpmässiga kontroller av ärenden efter utbetalning som hade genomförts under 2021.

De slumpmässiga urvalen inkluderade manuellt handlagda ärenden, såsom nyansökningar och ärenden där det utbetalade beloppet har ändrats mellan två månader. Generellt kontrolleras flera olika typer av fel som kan uppstå i handläggningen, såsom felaktig registrering, felaktig beräkning och felaktigheter som kan uppstå vid verkställandet av en utbetalning, som dubbelutbetalning eller utbetalning till fel konto. Däremot verkar denna design ha svårt att upptäcka felaktiga utbetalningar som sker på grund av att Försäkringskassan missar en impuls, det vill säga att Försäkringskassan inte i tid omhändertar information om att ett förhållande har ändrats. Detta blir tydligt när man jämför de upptäckta felaktiga utbetalningarna på grund av bristande impulshantering med skattningarna som baseras på de slumpmässiga kontrollerna. De upptäckta felaktiga utbetalningarna är fler till antalet och står för ett högre belopp. Därför har vi lyft ut skattningen av fel orsakade av Försäkringskassan på grund av bristande impulshantering och utgår från (1) kompletterande studier av bristande impulshantering genom slumpmässiga urval (endast inom sjukpenning, föräldrapenning) eller (2) upptäckta felaktiga utbetalningar, som sedan räknas upp.

För att bestämma vilken av de två datakällorna, upptäckta felaktiga utbetalningar eller skattningar baserade på slumpmässiga kontroller, som skulle utgöra grunden för skattningen inom varje förmån jämfördes (1) summan av det totala skattade beloppet baserat på data från de slumpmässiga kontrollerna och beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna kopplade till bristande impulshantering (eller i förekommande fall där det fanns en skattning baserat på slumpmässiga urval) med (2) summan av de upptäckta felaktiga utbetalningarna.

Skattningen baserad på slumpmässig kontroll valdes om det totala skattade beloppet, plus impulshantering kopplad till upptäckta felaktiga utbetalningar, var större än summan av de upptäckta felaktiga utbetalningarna (inklusive bristande impulshantering). De upptäckta

---

⁷ Inkluderar samtliga upptäckta felaktiga utbetalningar som avslutats under 2021, även de som omfattas av beloppsgränsen på 2 000 kronor för återkravsutredning.

felaktiga utbetalningarna valdes om summan av de upptäckta felaktiga utbetalningarna var större än skattningen plus det upptäckta beloppet för bristande impulshantering.

Dock är de upptäckta felaktiga utbetalningarna sannolikt en underskattning av beloppet som betalats ut felaktigt på grund av fel orsakade av Försäkringskassan. Vissa fel upptäcks troligen inte i ordinarie handläggning i den utsträckning som de förekommer. Därför togs en uppräkningsfaktor fram för de fall där de upptäckta felaktiga utbetalningarna utgjorde grunden för skattningen, antingen för förmånen som helhet eller för fel orsakade av bristande impulshantering.

För att ta fram denna uppräkningsfaktor valde vi de tre förmånerna sjukpenning, aktivitetsstöd och föräldrapenning, där grunden för den totala skattningen baseras på slumpmässiga kontroller.⁸ Bristande impulshantering exkluderades i dessa beräkningar. För att ta fram faktorn som de andra förmånernas totalbelopp och beloppet för bristande impulshantering räknas upp med användes det skattade beloppet baserat på de slumpmässiga kontrollerna genom beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna och medelvärdet av dessa tre förmåners kvoter beräknades. Uppräkningsfaktorn var 1,44 (aktivitetsstöd 1,41; föräldrapenning 1,53; sjukpenning 1,38). Denna uppräkningsfaktor användes för att beräkna omfattningen av felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan. För att skapa ett osäkerhetsintervall för dessa skattningar användes intervallet $\pm 0,1$. Detta intervall täcker in de tre separata kvoterna som användes för att skapa uppräkningsfaktorn.

Inom de förmåner där skattningarna helt har baserats på upptäckta felaktiga utbetalningar har beloppet räknats upp med 1,44. Inom förmånerna där skattningarna baseras på slumpmässiga kontroller har endast bristande impulshantering (utifrån upptäckta felaktiga utbetalningar) räknats upp med 1,44. Undantagen är sjukpenning och föräldrapenning, där kompletterade granskningar av slumpmässiga urval användes för att skatta omfattningen av felaktiga utbetalningar som beror på bristande impulshantering.

Inom bostadsbidrag var beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna exklusive impulshantering större än det skattade beloppet från slumpkontrollerna exklusive impulshantering. Därför användes de upptäckta felaktiga utbetalningarna uppräknat med den framtagna faktorn för att skatta felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan.

Kategorisering av fel upptäckta i slumpmässiga kontroller

Felen som upptäcktes i de slumpmässiga kontrollerna kategoriserades i enlighet med den orsaksindelning som KUT-delegationen tog fram genom Forum för omfattningsstudier.

---

⁸ Dessa förmåner bedömdes som rimliga att basera uppräkningsfaktorn på, eftersom en jämförelse av skattningarna med återkravsstatistiken visade att skattningarna verkade fånga felen i återkravsstatistiken relativt väl.

- *Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekta beslut*

Inkluderar fel som orsakas av att myndigheten har fattat beslut baserat på otillräckliga uppgifter. Det innebär att det vid beslutstillfället saknades tillräckliga underlag som visade att den sökande uppfyllde villkoren för att ha rätt till ersättning.

- *Tillräckliga och korrekta uppgifter, fel beslut*

Omfattar situationer där den sökande har lämnat tillräckliga och korrekta uppgifter, men myndigheten fattar ett felaktigt beslut som leder till att för mycket ersättning betalas ut.

- *Utbetalning fel, trots rätt beslut*

Myndigheten har fattat ett korrekt beslut men utbetalningen har blivit felaktig. Omfattar felregistreringar då utbetalningen ska verkställas, felberäkningar och felregistreringar i övrigt samt missad samordning mellan ersättningar.

- *Ändrade förhållanden ej omhändertagna*

Myndigheten har inte omhändertagit information om ändrade förhållanden. Denna kategori handlar därmed om bristande impulshantering, där impulsen (informationen om exempelvis ändrade förhållanden) antingen kan komma från en extern part såsom den sökande eller en annan myndighet, alternativt från en annan del inom myndigheten.

- *Förskottsfel*

Gäller endast förmåner där ersättning betalas ut i förskott och initialt var korrekt, men fel uppstår och upptäcks efter att utbetalningen skett.

Kategorisering av fel för upptäckta felaktiga utbetalningar

Försäkringskassan gör statistik över upptäckta felaktiga utbetalningar och felen klassificeras utifrån vem som har orsakat felet (Försäkringskassan, enskild eller annan aktör) samt vad felet berodde på. Kategorierna kan skilja sig åt mellan förmåner och därför kodades de om till enhetliga kategorier. Därefter matchades dessa kategorier till felindelningen som användes för att kategorisera felen som upptäcktes i de slumpmässiga kontrollerna (se ovan). Till viss del är matchningen ofullständig; det saknas motsvarighet i återkravsstatistiken för ”Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekta beslut”. Vissa felkategorier i återkravsstatistiken kan omfatta mer än en felkategori i felindelningen som redovisas ovan, därför bör man se fördelningen av de olika felen orsakade av Försäkringskassan som endast baserats på statistik över upptäckta felaktiga utbetalningar som en grov skattning.

Felaktiga utbetalningar som berodde på dubbelutbetalning eller att brytdatum för utbetalningen hade passerat klassificerades som ”Utbetalning fel, trots rätt beslut”. Missad samordning klassificerades som ”Utbetalning fel, trots rätt beslut”. Kategorierna *tillämpat regelverket felaktigt, felaktig sjukpenninggrundande inkomst (SGI)* och *felaktig försäkringstillhörighet (FTH)* klassificerades som ”Tillräckliga och korrekta uppgifter, fel beslut”.⁹ Missad impuls klassificerades som ”Ändrade förhållanden ej omhändertagna”. Olika typer av felberäkningar och felregistreringar klassificerades som ”Utbetalning fel, trots rätt beslut”.

Resultat

Skattningen av fel orsakade av Försäkringskassan är 7,3 miljoner kronor (se Tabell 2). Merparten av feLEN orsakas av att fel beslut trots tillräckliga och korrekta uppgifter, utbetalning fel trots rätt beslut samt att ändrande förhållanden ej omhändertagits (se Tabell 3).

Tabell 2 Uppskattade felaktiga utbetalningar orsakade av Försäkringskassan, miljoner kronor

	Punktskattning	Nedre intervall	Övre intervall
Försäkringskassan	7,3	6,8	7,8

Tabell 3 Fördelning av fel orsakade av Försäkringskassan

Orsak till FUT	Andel (%)
Ej tillräckliga uppgifter för att fatta korrekta beslut	0
Tillräckliga och korrekta uppgifter, fel beslut	57
Utbetalning fel, trots rätt beslut	23
Ändrade förhållanden ej omhändertagna	20
Förskottsfel	0

⁹ Notera att felaktig SGI och felaktig FTH i Försäkringskassans statistik inkluderar flera fel orsakade av Försäkringskassan, såsom missad impuls, felaktig tillämpning av regelverket eller registreringsfel som påverkar SGI eller FTH.

Skattningar av felaktiga utbetalningar orsakade av enskild

Sammanställning av samtliga risker samt totalskattning

I Tabell 4 redovisas samtliga skattade risker orsakade av enskild samt det totala beloppet för dessa risker. Även andel av de felaktiga utbetalningarna som inträffade vid ansökan samt andel avsiktliga fel presenteras.

Tabell 4 Skattning av risker orsakade av enskild. Andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som skett vid ansökan, skattat felaktigt utbetalt belopp i miljoner kronor samt andel avsiktliga fel

Risk	Vid ansökan (%)	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall	Avsiktliga (%)
Inkomststoppgifter	54	587	587	587	24
Sammanboende /skenseparation	68	97	49	146	56
Bosättning eller vistelse utomlands	44	49	25	74	66
Folkbokföring	46	3	2	5	47
Övriga risker	64	3	2	6	4
Barn har inte rätt till ersättning från CSN	13	1	1	1	0
Totalt	55	741	665	819	31

I följande avsnitt redovisas metod och resultat för varje skattning av risker som presenterats i tabellen ovan.

Felaktiga inkomststoppgifter

Den försäkrades inkomst påverkar hur stort bostadsbidraget blir. Den bidragsgrundande inkomsten beräknas till stor del enligt skatterättsliga regler. Den består av inkomst av tjänst, inkomst av näringsverksamhet, inkomst av kapital, vissa skattefria inkomster eller inkomster som skatteberäknas på särskilt sätt samt 15 procent av hushållets förmögenhet över 100 000 kronor. Inkomsten anses vara lika fördelad på varje månad i kalenderåret. Beräkningen av bidraget för en viss månad är med andra ord inte kopplad till inkomsten under den månaden utan till en tolfedel av den sammanlagda inkomsten under kalenderåret.

Om den bidragsgrundande inkomsten överstiger ett visst belopp minskas bidraget. Bostadsbidrag beviljas som ett preliminärt bidrag. Slutligt

bostadsbidrag fastställs när Skatteverket har fastställt förvärvsinkomsten för kalenderåret då preliminärt bostadsbidrag betalas ut. Detta leder till en betydande risk som beror på förmånens konstruktion, då de av den försäkrade uppgivna preliminära inkomstuppgifterna ofta kan stå i diskrepans med den slutgiltigt fastställda inkomsten, eftersom det kan vara svårt att förutse hur mycket man kommer tjäna under kommande ettårsperiod. Dock har den försäkrade skyldighet att rapportera förändrad inkomst.

Metod

Kontrollen av inkomst baseras på fastställd förvärvsinkomst för kalenderåret som bostadsbidraget har betalats ut och är därmed en totalkontroll. Det innebär att det inte finns någon osäkerhet i omfattningen av det felaktigt utbetalda beloppet på grund av felaktiga inkomstuppgifter, givet att den fastställda förvärvsinkomsten är korrekt.

Däremot fanns inte data tillgänglig för slutavstämningarna 2021. Det innebär att den data som fanns tillgänglig var för slutavstämningarna 2020. Detta medför att en viss osäkerhet i skattningen införs. Vi har inte skattat denna osäkerhet.

Avsiktliga fel

För att skatta avsiktliga fel kopplade till att personer medvetet har angett för låg inkomst inom bostadsbidraget användes utfallet av slutavstämningen 2019 samt 2020.

Utifrån de felaktigt utbetalda beloppen i slutavstämningen 2019, respektive 2020, valdes den 75:e percentilen av de felaktigt utbetalda beloppen som gräns för vardera året. För att klassificeras som ett avsiktligt fel skulle hushållet ha fått en felaktig utbetalning lika stor eller över den 75:e percentilen två år i rad. Med andra ord, att det ska ha funnits en systematik i att erhålla ett relativt stort felaktigt utbetalt belopp. Anledningen till att den 75:e percentilen valdes ut var för att det var ett relativt stort hopp i fördelningen av de felaktigt utbetalda beloppen mellan medianen och den 75:e percentilen. För 2019 var den 75:e percentilen 8 408 kronor och för 2020 var den 10 265 kronor, bland de som fått för mycket utbetalt under 2019 respektive 2020. För 2019 var medianbeloppet som hade betalats ut felaktigt 3 900 kronor och medelvärdet 6 178 kronor; för 2020 var medianbeloppet 5 532 kronor och medelvärdet 7 800 kronor.

Totalt inkluderades 169 794 hushåll i beräkningen som hade fått felaktiga utbetalningar under både 2019 och 2020. Av dessa hade 5 864 hushåll fått felaktiga utbetalningar över den 75:e percentilen under båda åren, motsvarande 3,5 procent av hushållen som fått ersättning båda åren. Totalt betalades 113,7 miljoner kronor ut felaktigt till denna grupp. Detta belopp utgjorde 23,8 procent av de felaktiga utbetalningarna bland de som hade fått felaktiga utbetalningar under 2019 eller 2020. Vi antar att denna andel gäller för hela det felaktigt utbetalda beloppet 2020, eftersom det även behöver ta hänsyn till nya hushåll som avsiktligt ansöker om för stor ersättning. För att

skatta omfattningen av avsiktliga fel används därför andelen 23,8 procent av det totala felaktigt utbetalda beloppet 2020 som var cirka 587 miljoner kronor.

Resultat

Skattningen av det felaktigt utbetalda beloppet på grund av felaktiga inkomstuppgifter presenteras i Tabell 5, tillsammans med andelen fel vid ansökan och andel avsiktliga fel.

Tabell 5   **Andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som skett vid ansökan, skattat felaktigt utbetalt belopp i miljoner kronor samt andel avsiktliga fel**

	Vid ansökan (%) *	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall	Avsiktliga fel (%)
Felaktiga inkomstuppgifter	54	587	587	587	24

* Andel fel som skett vid ansökan har skattats med hjälp av data från aktgranskningen av återkravsbeslut inom bostadsbidrag där felaktiga inkomstuppgifter har lämnats.

Skattningens tillförlitlighet

Punktskattningen har en god tillförlitlighet då den bygger på en totalkontroll av hela populationen. Dock finns det en viss osäkerhet eftersom skattningen baseras på data från 2020.

Barnfamiljer som flyttar utomlands utan att meddela Försäkringskassan

Den som uppbär bostadsbidrag ska meddela Försäkringskassan vid flytt. Den enskilde får information om detta i samband med beslut om bostadsbidrag. Förändringar i folkbokföringen kan påverka rätten till bostadsbidrag eller storleken på utbetalningen.

Metod

Skattningen av felaktiga utbetalningar utgår från tidigare studie från Försäkringskassan (PM2021:1) - *Felaktiga utbetalningar till barnfamiljer som inte bor i Sverige*. I studien skattas att 0,6 procent av barn 0–16 år inte längre är bosatta i Sverige, utan att familjen har meddelat detta. Detta motsvarar 12 223 barn, beräknat för det totala antalet barn i Sverige 2021 0–16 år.

På grund av att Försäkringskassans återkravsstatistik för fel orsakade av enskild inte innehåller tillräckligt detaljerad information om vad den felaktiga utbetalningen beror på, hur många felaktiga utbetalningar som skett eller under vilken tidsperiod de felaktiga utbetalningarna skedde genomfördes aktgranskningar av ett stort antal ärenden inom flertalet förmåner. För barnbidrag samlades information in bland annat om de felaktiga utbetalningarna berodde på vistelse eller bosättning utomlands.

Den tidigare skattningen av felaktiga utbetalningar av barnbidrag till barnfamiljer som inte bor i Sverige utan att meddela flytt utgick från att andelen barnfamiljer som även erhöll bostadsbidrag var densamma som för samtliga barnfamiljer. I denna studie användes istället data från ovan nämnda aktgranskning av felaktiga utbetalningar inom barnbidrag kopplade till bosättning eller vistelse utomlands för att skatta andelen barnfamiljer som fick bostadsbidrag och som inte bor i Sverige utan att ha meddelat flytt.

För att skatta andelen av personer som felaktigt fått barnbidrag på grund av bosättning eller vistelse utomlands samkördes data från aktgranskningen med utbetalningar av bostadsbidrag. Utbetalningarna av bostadsbidrag skulle ha skett under samma period som personerna hade fått felaktiga utbetalningar av barnbidrag. Andelen personer som hade fått bostadsbidrag under samma period som de hade fått felaktiga utbetalningar av barnbidrag beräknades till 22 procent.

För att skatta omfattningen av det felaktigt utbetalda beloppet görs antagandet att hela beloppet för bostadsbidrag under 2021 har betalats ut felaktigt. Ett antagande som har gjorts för att göra beräkningen är att felaktiga utbetalningar av barnbidraget även indirekt gäller för bostadsbidraget; att de föräldrar som felaktigt uppbär barnbidrag på grund av utlandsflytt inte heller avanmäler sig från bostadsbidrag.

Under 2021 uppbar 179 007 personer bostadsbidrag samtidigt som barnbidrag. Av dessa uppskattas 0,6 procent vara felaktigt utbetalda enligt resultatet ovan samt att 22 procent av de som felaktigt uppbar barnbidrag också uppbar bostadsbidrag. För att beräkna det felaktigt utbetalda beloppet användes Försäkringskassans modell för att beräkna den minskade kostnaden när felaktiga utbetalningar har förhindrats. Enligt denna modell beräknas utbetalningar för högst 12 månader med schablonbeloppet 2 200 kronor i månaden. Här antas att de felaktiga utbetalningarna har skett under ett år.

Osäkerhetsintervallet skattas genom den lägre skattningen av antalet barn utomlands (baserat på skolornas skattning, 0,3 procent). För att skapa ett symmetriskt intervall sätts den övre gränsen av osäkerhetsintervallet till 0,9 procent ($0,6+0,3 = 0,9$).

Andelen avsiktliga fel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna beräknades utifrån de fall där polisanmälan hade skett. Det vill säga andelen avsiktliga fel beräknades som kvoten mellan det totala upptäckta felaktigt utbetalda beloppet som polisanmälts dividerat med de totala upptäckta felaktiga utbetalningarna. Samma typ av beräkning gjordes för att skatta andelen fel som inträffade vid ansökan eller under tid med ersättning. Det vill säga beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna som uppstod vid ansökan sattes i relation till de totala upptäckta felaktiga utbetalningarna. Data för skattningarna baserades på aktgranskningen (se ovan).

Resultat

Skattningen av det felaktigt utbetalda beloppet på grund av bosättning eller vistelse utomlands presenteras i Tabell 6, tillsammans med andelen fel vid ansökan och andel avsiktliga fel.

Det skattade felaktigt utbetalda beloppet av bostadsbidrag för barnfamiljer till följd av oanmäld utlandsvistelse eller bosättning utomlands var 49 miljoner kronor.

Tabell 6   **Andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som skett vid ansökan, skattat felaktigt utbetalt belopp i miljoner kronor samt andel avsiktliga fel**

	Vid ansökan (%) *	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall	Avsiktliga fel (%)
Bosättning eller vistelse utomlands	44	49	25	74	66

* Andel fel som skett vid ansökan har skattats med hjälp av data från aktgranskningen av återkravsbeslut inom bostadsbidrag där felet beror på bosättning eller vistelse utomlands.

Skattningens tillförlitlighet

Denna skattning bygger på resultat från tidigare studie, en webbenkät som skickas ut till grundskoleansvarig tjänsteman samt strukturerade telefonintervjuer med representanter i nationella tandvårdsnätverket. Skattningens tillförlitlighet är något bättre jämfört med den tidigare studien, eftersom skattningen av barnfamiljer som felaktigt fått bostadsbidrag kopplades till konstaterade felaktiga utbetalningar inom barnbidrag i relation till bosättning eller vistelse utomlands. Resultaten visade att barnfamiljer som olovligen vistas eller har bosatt sig utomlands uppbär bostadsbidrag i en större utsträckning jämfört med samtliga mottagare av barnbidrag.

Felaktiga folkbokföringsuppgifter inom Sverige

Den som uppbär bostadsbidrag ska meddela Försäkringskassan vid flytt. Den enskilde får information om detta i samband med beslut om bostadsbidrag. Förändringar i folkbokföringen kan påverka rätten till bostadsbidrag eller storleken på utbetalningen.

Metod

För att skatta omfattningen av fel kopplade till felaktig folkbokföring inom vissa bosättningsbaserade förmåner används skattningen av omfattningen av felaktiga utbetalningar av barnbidrag till barnfamiljer som vistas eller bosatt sig utomlands. Denna skattning sätts i relation till antal barn som allmänheten har upptäckt och anmält till Försäkringskassan. Allmänheten kan tipsa Försäkringskassan om man misstänker att en privatperson eller ett företag får pengar från Försäkringskassan som de inte har rätt till. Dessa tips, eller så kallade impulser, utreds av Försäkringskassan.

Genom att använda relationen mellan antal barn som allmänheten upptäcker i relation till det skattade antalet barn som befinner sig utomlands (och vars föräldrar uppbär barnbidrag som de inte har rätt till) kan man skatta omfattningen av andra risker, där det endast finns uppgift om antalet felaktiga utbetalningar upptäckta av allmänheten. Om vi utgår från att denna andel, med andra ord allmänhetens *detektionsgrad*, är densamma för ett liknande fel, kan vi utifrån hur mycket allmänheten upptäcker skatta omfattningen för liknande risker. Felaktig folkbokföring inom Sverige, så som att enskild utelämnar information om sammanboende eller uthyrning när man söker om ersättning som påverkas av boendeförhållandena, är en risk som liknar vistelse eller bosättning utomlands. Risken att en person vistas eller bosätter sig utomlands och uppbär en annan bosättningsbaserad förmån liknar risken för vistelse eller bosättning utomlands inom barnbidraget. Två antaganden som görs är att allmänheten har samma sannolikhet att upptäcka och samma benägenhet att anmäla till Försäkringskassan om en person vistas eller bosätter sig utomlands utan att anmäla detta, oavsett om personen uppbär barnbidrag eller någon annan bosättningsbaserad förmån, eller om det handlar om felaktiga folkbokföringsuppgifter inom Sverige.

Med andra ord antas att relationen mellan de av allmänheten upptäckta felaktiga utbetalningarna och den totala omfattningen av de felaktiga utbetalningarna är lika mellan det fel vi har information om och det fel vi vill beräkna omfattningen för. Det vill säga, vi antar att allmänhetens *detektionsgrad* är densamma för båda felen. Denna metod kan användas både för att beräkna det uppskattade antalet felaktiga utbetalningar och det uppskattade felaktigt utbetalda beloppet. För att skatta det felaktigt utbetalda beloppet krävs även antagandet att det genomsnittliga felaktigt utbetalda beloppet är detsamma för de upptäckta felaktiga utbetalningarna som bland de felaktiga utbetalningarna i stort.

Allmänheten kan upptäcka och anmäla till Försäkringskassan att en barnfamilj befinner sig utomlands. Baserat på ett slumpmässigt urval av återkravsärenden med beslut under 2021 skattades hur många barn som vid anmälan eller under utredningen befann sig utomlands och som hade upptäckts av allmänheten.¹⁰ Eftersom det finns eftersläpning i återkravsbesluten valdes de fall där familjen hade varit utomlands under 2020 eller 2021 och som hade upptäckts av allmänheten¹¹. Det genomsnittliga antalet barn beräknades för dessa personer och multiplicerades med det skattade antalet återkravsbeslut i populationen som handlade om bosättning eller vistelse utomlands.

---

¹⁰ En aktgranskning genomfördes av ett slumpmässigt urval av återkravsärenden orsakade av enskilda inom barnbidrag med beslut under 2021. Bland annat samlades information in om vem som hade upptäckt den felaktiga utbetalningen, när de felaktiga utbetalningarna hade skett och hur många de var, samt vad felen handlade om. Det slutliga urvalet bestod av 1 067 ärenden som hade dragits från en population av 4 089 ärenden.

¹¹ Allmänheten definierades som anonyma och kända uppgiftslämnare.

Uppskattningsvis upptäckte allmänheten att 538 barn befann sig utomlands. Skattningen av antalet av allmänheten upptäckta barn bygger på en aktgranskning av ett slumpmässigt antal upptäckta felaktiga utbetalningar inom barnbidrag som handlade om utlandsvistelse eller bosättning utomlands och som beslutades under 2021. Beräknat för år 2021 inom barnbidrag är det skattade antalet barn utomlands 12 223. Allmänheten upptäcker därmed drygt 4 procent av de barn som uppskattningsvis befinner sig utomlands ($538/12\ 223 = 0,044$). För att skapa ett osäkerhetsintervall används den lägre skattningen av antalet barn utomlands (baserat på skolornas skattning, 0,3 procent), vilket ger att den nedre gränsen av andelen barn som upptäcks av allmänheten är 8,8 procent. För att skapa ett symmetriskt intervall sätts den övre gränsen av osäkerhetsintervallet till 0,9 procent ($0,6+0,3 = 0,9$), vilket ger andelen 2,9 procent av allmänheten upptäckta barn.

Inom bostadsbidrag användes sannolikheten att allmänheten upptäcker felaktig bosättning för att skatta riskerna sammanboende, skenseparation och felaktig folkbokföring (till exempel att man inte bor i bostaden som man har ansökt om bostadsbidrag för). Genom att ta antalet av allmänheten upptäckta fall av felaktiga utbetalningar inom bostadsbidrag på grund av oriktiga uppgifter om sammanboende, skenseparation och folkbokföring dividerat med 0,044 skattas antalet fall i populationen som handlar om felaktiga utbetalningar på grund av dessa fel. Detta antal multipliceras med den genomsnittliga felaktiga utbetalningen bland upptäckta felaktiga utbetalningar orsakade av enskild inom dessa felkategorier.

Resultat

Baserat på studien av återkravsärenden inom bostadsbidrag så skattas antalet impulser från allmänheten kopplat till risker om felaktiga folkbokföringsuppgifter inom Sverige. I studien skattas antalet impulser från allmänheten under 2021 till 329 kopplat till sammanboende eller skenseparation, med ett medelvärde på 13 349 kronor av det felaktigt utbetalda beloppet. Antalet impulser kopplade till felaktig folkbokföring skattades till 35, med medelvärdet 4 564 kronor för det felaktigt utbetalda beloppet. Givet en detektionsgrad på 4,4 procent skattas det totala antalet fel under 2021 för respektive risk till 7 477 för sammanboende eller skenseparation, samt 795 för felaktiga folkbokföringsuppgifter. Skattningen av de felaktigt utbetalda beloppen presenteras nedan i Tabell 7, tillsammans med andelen fel vid ansökan och andel avsiktliga fel.

Tabell 7 Andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som skett vid ansökan, skattat felaktigt utbetalt belopp i miljoner kronor samt andel avsiktliga fel

	Vid ansökan (%) *	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall	Avsiktliga fel (%)
Sammanboende, skenseparation	68	97	49	146	56
Folkbokföring	46	3	2	5	47

* Andel fel som skett vid ansökan har skattats med hjälp av data från aktgranskningen av återkravsbeslut inom bostadsbidrag där felaktiga inkomstuppgifter har lämnats.

Skattningens tillförlitlighet

Skattningen av felaktig folkbokföring inom Sverige bygger på antaganden om allmänhetens sannolikhet att upptäckta och benägenhet att informera Försäkringskassan. Dessa antaganden är svåra att testa. Dessutom baseras den på skattningen av omfattningen av felaktiga utbetalningar på grund av vistelse eller bosättning utomlands inom barnbidrag. Det medför en ytterligare osäkerhet, eftersom en under- eller överskattning påverkar den beräknade detektionsgraden för allmänheten. Samtidigt har ett relativt stort osäkerhetsintervall beräknats utifrån skattningen av bosättning utomlands inom barnbidrag; förhoppningsvis inkluderar intervallet den sanna omfattningen av felaktiga folkbokföringsuppgifter inom Sverige.

Barn har inte rätt till ersättning från CSN

Den försäkrade är skyldig att anmäla ändrade förhållanden. Risken handlar om när barn som fyllt 18 år inte längre är studiemedelsberättigade, vilket påverkar rätten till ersättning.

Metod

Aktgranskning

När barn i bidragshushållet inte längre är studiemedelsberättigad får Försäkringskassan åtgärdsimpuls från CSN. Försäkringskassan omhändertar därefter impulsen och utreder om rätten till ersättning har förändrats eller upphört helt. Samtliga fel som uppstår för risken kommer därför att upptäckas och ingå i återkravsstatistiken.

På grund av att Försäkringskassans återkravsstatistik för fel orsakade av enskild inte innehåller tillräckligt detaljerad information om vad den felaktiga utbetalningen beror på, hur många felaktiga utbetalningar som skett eller under vilken tidsperiod de felaktiga utbetalningarna skedde genomfördes aktgranskningar av ett stort antal ärenden inom flertalet

förmåner.¹² Resultatet från dessa aktgranskningar inom bostadsbidrag har använts för att beräkna det felaktigt utbetalda beloppet i totalpopulationen kopplat till risken att barn inte har rätt till ersättning från CSN. Eftersom felaktiga utbetalningar kan ske under längre tid än ett år har de felaktigt utbetalda beloppen justerats utifrån antalet utbetalningar, så att det inte överstiger 12 månaders utbetalningar, vilket ger en beräkning av det totala felutbetalda beloppet under 2021.

Resultat

Det felaktigt utbetalda beloppet på grund att barn inte har rätt till ersättning från CSN presenteras i Tabell 8, tillsammans med andelen fel vid ansökan och andel avsiktliga fel.

Tabell 8   **Andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som skett vid ansökan, skattat felaktigt utbetalt belopp i miljoner kronor samt andel avsiktliga fel**

	Vid ansökan (%)	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall	Avsiktliga fel (%)
Barn har inte rätt till ersättning från CSN	13	1	1	1	0

Skattningens tillförlitlighet

Totalt felutbetalt belopp för denna risk har beräknats utifrån resultatet av den aktgranskning av återkravsärenden som utfördes inom bostadsbidrag. Man kan anta att återkravsstatistiken fångar huvuddelen av denna risk.

Övriga risker

För de risker som inte var möjliga att direkt skatta genom slumpkontroller, datamatchning eller antaganden om allmänhetens detektionsgrad har en annan metod använts, där skattningen av dessa riskers omfattning görs med hjälp av en så kallad *ankarrisk*.

Metod

Aktgranskning

På grund av att Försäkringskassans återkravsstatistik för fel orsakade av enskild inte innehåller tillräckligt detaljerad information om vad den felaktiga utbetalningen beror på, hur många felaktiga utbetalningar som skett eller under vilken tidsperiod de felaktiga utbetalningarna skedde

¹² Inom bostadsbidrag bestod det slutliga urvalet av 720 ärenden. Dessa viktades upp till det skattade populationsantalet, vilket var 3 417 ärenden. Populationsantalet fick skattas på grund av att återkraven inom bostadsbidrag inkluderade återkrav av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag med anledning av covid-19 som betalades ut under perioden juli-december 2021. Det tillfälliga tilläggsbidraget ingår inte i skattningarna av omfattningen av felaktiga utbetalningar av bostadsbidrag.

genomfördes aktgranskningar av ett stort antal ärenden inom flertalet förmåner.¹³ Baserat på dessa urval beräknades fördelningen av när felet inträffade (vid ansökan eller under tid med ersättning), fördelningen av de olika felorsakerna samt ett justerat¹⁴ belopp för de upptäckta felaktiga utbetalningarna utifrån att de maximalt skett under ett års tid. Andelen avsiktliga fel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna beräknades utifrån de fall där polisanmälan hade skett. Både fördelningen av när felet inträffade och andelen avsiktliga fel baseras därmed på fördelningen hos de upptäckta felaktiga utbetalningarna.

Beräkning av övriga riskers omfattning med hjälp av ankarrisk

Inom de flesta förmåner finns minst en risk som har skattats med hjälp av mer avancerade empiriska metoder, här kallat *ankarrisk* eller *ankarrisker*. Om man antar att de upptäckta felaktiga utbetalningarna speglar fördelningen av risker i populationen kan de övriga riskerna räknas upp utifrån en eller flera sådana ankarrisker.

Beräkningen har genomförts genom att sammanställa fördelningen av felaktiga utbetalningar orsakade av enskild. Det skattade felaktigt utbetalda beloppet för en eller flera ankarrisker divideras med det upptäckta felaktigt utbetalda beloppet som ankarrisken eller ankarriskerna står för. Denna faktor multipliceras med det upptäckta felaktigt utbetalda beloppet för de övriga risker som ska skattas. På samma sätt har osäkerhetsintervall skapats för varje risk, utifrån ankarriskens eller ankarriskernas lägre och högre nivåer.

I tabellen nedan illustreras beräkningarna med hjälp av ett enkelt exempel, där det finns en ankarrisk vars skattade omfattning är tre miljoner kronor. Det upptäckta felaktigt utbetalda beloppet för denna risk är en miljon kronor. Omfattningen av risk 1 och risk 2 ska skattas med hjälp av ankarrisken. Det första steget är att dividera den skattade omfattningen av ankarrisken med det upptäckta felaktigt utbetalda beloppet, det vill säga $3\,000\,000/1\,000\,000 = 3$. Därefter multipliceras denna faktor med det upptäckta felaktigt utbetalda beloppet för risk 1 och risk 2. Beräkningen av den lägre och högre nivån i osäkerhetsintervallet görs på samma sätt som för punktskattningen av det felaktigt utbetalda beloppet.

---

¹³ Inom bostadsbidrag bestod det slutliga urvalet av 720 ärenden. Dessa viktades upp till det skattade populationsantalet, vilket var 3 417 ärenden. Populationsantalet fick skattas på grund av att återkraven inom bostadsbidrag inkluderade återkrav av det tillfälliga tilläggsbidraget till barnfamiljer med bostadsbidrag med anledning av covid-19 som betalades ut under perioden juli-december 2021. Det tillfälliga tilläggsbidraget ingår inte i skattningarna av omfattningen av felaktiga utbetalningar av bostadsbidrag.

¹⁴ Felaktiga utbetalningar kan ske under längre tid än ett år. För att inte överskatta beloppet för de upptäckta felaktiga utbetalningarna har de fall där de felaktiga utbetalningarna pågått under längre tid än ett år justerats ned så att de maximalt har skett under 12 månader.

Tabell 9 Exempel på beräkning med ankarrisk

Risk	Upptäckta FUT	Punkt-skattning	Lägre nivå	Högre nivå
Risk (ankarrisk)	1 000 000	3 000 000	2 000 000	4 000 000
Risk 1	100 000	300 000	200 000	400 000
Risk 2	50 000	150 000	100 000	200 000
Totalsumma	1 150 000	3 450 000	2 300 000	4 600 000

För bostadsbidrag valdes den skattade risken för *vistelse eller bosättning utomlands, felaktig folkbokföring* samt *sammanboende eller skenseparation* som ankarrisk.

Resultat

I Tabell 10 redovisas beräkningen av de övriga riskernas omfattning utifrån ankarrisken. I Tabell 11 redovisas andel av beloppet för de felaktiga utbetalningarna som uppstod vid ansökan och andel avsiktliga fel.

Tabell 10 Beräkning av övriga risker utifrån ankarrisk. Upptäckta felaktiga utbetalningar samt skattad omfattning, miljoner kronor

Risk	Upptäckta FUT	Punkt-skattning	Nedre intervall	Övre intervall
Ankarrisk*	28	150	88	266
Övriga risker**	1	3	2	6

* Uppräkningsfaktorn för punkt-skattningen är $150/28 = 5,4$; nedre intervall, 3,2; övre intervall, 9,5 (avrundade siffror, för uppräknigen används exakta siffror).

** Övriga risker handlar bland annat om att den försäkrade lämnar oriktiga uppgifter om kostnaderna för bostaden.

Tabell 11 Fördelning utifrån när felet uppstod och skattning av andel avsiktliga fel

Risk	Vid ansökan (%)	Avsiktliga (%)
Övriga risker	64	15

Skattningens tillförlitlighet

Denna skattning bygger på antagandet att fördelningen av de olika riskerna speglar fördelningen av riskernas omfattning i populationen. Till exempel, om fler fall kopplade till risker om felaktiga folkbokföringsuppgifter hade funnits bland de upptäckta felaktiga utbetalningarna hade de övriga riskerna inte räknats upp lika mycket. Utifrån tillgängliga data har vi inte identifierat något sätt att testa antagandet.